

DOI: 10.32347/2076-815x.2021.78.393-403

УДК 711.27

к. арх., доцент **Обиначна З.В.**,
zoriana.o@ukr.net, ORCID: 0000-0003-1782-5300Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ В С. СТАРА ГУТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проаналізовано сучасний стан рекреаційних об'єктів у гірській місцевості в с. Стара Гута Івано-Франківської області. В даному регіоні виявлено цікаві місця, які можуть приваблювати туристів, розроблено SWOT-аналіз місцевості та перспективні напрямки розвитку рекреаційного туризму.

Актуальність теми пов'язана із розвитком туризму в гірських місцевостях України. Все частіше громадяни міста «тікають» від міської метушні та шукають затишного місця для відпочинку в горах. Село Стара Гута – одне із таких красивих куточків, де можна зупинитись на деякий час з сім'єю та друзями. Місцевість характеризується значним природно-рекреаційним потенціалом та вимагає комплексного дослідження.

Ключові слова: архітектура; рекреація; рекреаційний простір; природні ресурси.

Постановка проблеми. Створення нових рекреаційних осередків є актуальним у будь-який час. Однак під час епідеміологічних обмежень, в період, коли поїздки закордон значно знизились, збільшився попит на вітчизняний відпочинок. Село Стара Гута Богородчанського району – це унікальне місце відпочинку, старовинне гірське село останнє на трасі, оточене з трьох боків горами. Саме з цього села починаються сходження на г. Сивуля, тому це відоме місце серед туристів і може стати осередком нових видів відпочинку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження присвячені питанням формування рекреаційних мереж та місце в них сільських поселень закладено Т.Ф. Панченко [1] та В.В. Шуликом [2, 3], курортно-ресурсному потенціалу сільських територій Західного регіону України присвячені роботи Данилко Н.Я. [4], Жирака Р.М. [5], Липчей І. І., Соснової Н.С. [6], Савчука А.І. [7], дослідженню передумов та факторів трансформації малих сільських поселень в рекреаційні присвячені роботи Дмитренка А.Ю. [8,11]. Дослідження оцінки ефективності діяльності санаторно-курортних закладів та розвитку

курортної сфери, присвячені праці таких провідних учених як Ведмідь Н.І., Гопкало Л.М., Карсекін В.І., Лебедєв К.А., Хоменко Н.В.

Метою публікації є оцінка туристично-рекреаційної структури в с. Гута Івано-Франківської області та обґрунтування структурно-планувальної моделі нової рекреаційної мережі, що розглядається на перспективу для формування нового виду рекреації.

Основна частина. Рекреаційна індустрія є однією з найперспективніших галузей для розвитку української економіки та найкреативніших ідей сучасної архітектури.

Поняття «рекреація» постійно змінюється. Наука вимушена адекватно реагувати на зміни життя. У минулому рекреацію розглядали як відпочинок, відновлення сил людини, які вона затратила в процесі праці. Нині рекреацію розуміють як відпочинок, розваги, лікування і реабілітацію в умовах певних розрахованих на це господарських структур, туризм і спорт, як організований, так і самодіяльний [9].

Наприклад, в радянській літературі, поняття рекреації і відпочинку розрізнялися, і основна їх відмінність полягала в тому, що рекреація - це частина вільного часу, пов'язана з відновленням сил людини на спеціалізованих територіях, в основному, за межами основного місця її мешкання. Щоб відпочинок став рекреацією, потрібно покинути межі свого безпосереднього місця мешкання і переміститися в якесь спеціалізоване місце, орієнтоване саме на відновлення сил [10].

Головною метою і завданням створення системи сільської рекреації та туризму, на нинішньому етапі соціально-економічного розвитку України, є досягнення рівності умов для відпочинку різних категорій населення; орієнтація на окреме сільське домогосподарство та місцеву громаду; здійснення спеціальних проектів архітектурно-планувальної організації рекреаційних територій сільської місцевості; покращення сільської інфраструктури та забезпечення трудової діяльності селян [1, с.19].

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в статті розширено уявлення про культурно-дозвіллевий і рекреаційний потенціал в сучасній Україні, зокрема на прикладі села Стара Гута Івано-Франківської області.

Село відоме тим, що саме тут знаходиться резиденція президента України «Синьогора», яка в 2009 році була реорганізована в Національний природний парк. Звідси починаються сходження на гору Сивуля, тут знаходиться і заповідне урочище «Бистрий», а також щорічно відбуваються мотоперегони.

Відома Державна організація «Резиденція «Синьогора» займає загальну площу території 10 886 гектарів. Її заснували в 2001 році з ініціативи Леоніда Кучми, розташована поблизу масиву Горгани на базі старого санаторію.

На території організації розташовано готель «Синьогора» (рис.1) на 84 ліжко-місця, в якому облаштовано номери класу «люкс», «апартаменти», «напівлюкс» - це двомісні та чотиримісні номери, 6 комфортних котеджів на 22 особи. У готелі розташований банкетний зал – бар на 120 місць, їдальня – 100 місць, два конференц-зали: на 20 та 60 чол., зал прийомів – 20 місць; оздоровчо-лікувальний комплекс із сауною, басейном, тренажерним залом, більярдом, тенісом, ваннами підводного масажу, ванною з трав.

Рис. 1. Готель «Синьогора» (фото автора).

Це триповерховий будинок в гуцульському стилі, прямокутний в плані, на кам'яному фундаменті, вищий в центральному об'ємі, у якому міститься хол. Дах високий, спадистий, з численними фронтонами. Головний фасад симетричний відносно центральної осі, акцентом виступає вхід у будівлю під двоскатним дашком.

Поблизу готелю знаходиться колиба, побудована в 1992 р. Це одноповерхова будівля, що складається з шестикутного основного об'єму, зрубної конструкції з плениць. Колиба включає зал та кухню з додатковими приміщеннями. Вікна будівлі трикутної форми, розташовані в конструкції даху.

У селі часто зупиняються туристи, оскільки тут розташовано більше 15-и приватних садиб, які приймають туристів. Це одно-, двоповерхові споруди, які включають необхідний для тривалого відпочинку перелік приміщень: хол, вітальню, кухню, спальні двомісні кімнати, санвузол, відкриту та закриту тераси. На території деяких садиб є джерело мінеральної води типу «Нафтуса», розташована зона барбекю, а також практикуються походи в гори, збирання грибів та ягід, катання на конях, у бричці чи в санях.

Одним із цікавих рекреаційних об'єктів є санаторій «Гута» (рис.2), який місцеві називають «Тюменька база», що займає територію площею 5,8809 га. Це була найбільша база відпочинку, побудована нафтодобувним підприємством «Юганськнафтогаз» в 1991 році, з 1995 року належала фірмі «Юкос». Основна споруда прямокутна в плані і займає 3-и та 4-и поверхи. У 2003 році санаторій перестав функціонувати.

База складалась з основного корпусу, кількох котеджів та величезного спортивного корпусу з ігровими майданчиками, тренажерами та басейном. На території також було футбольне поле, озеро та власна пожежна частина, яка функціонує і досі.

Рис. 2. Санаторій «Гута» (фото з домашнього архіву автора)

Село Стара Гута має вигідне туристичне розташування, а також має значний перелік рекреаційних магнітів. До найбільш близьких за розташуванням можна віднести Лісовий заказник «Манявський Скит», заповідне урочище Люблінєць, заповідне урочище Сигольський, заповідне урочище Міжгір'я, пластовий табір-музей «Сокіл», полонина «Малиновище», парк історії Землі в с. Підгір'я; Манявський водоспад, Мар'янчині водоспади, водоспад Дзвінка, Бухтівецький водоспад, Крапельковий водоспад, водоспад Під Комином, водоспад Малий Кузьминець; полонина «Двійка», полонина «Плаєк», полонина «Лисиця», кемпінг «Будинок Мисливця»; гора Середня, гора Скалки Задні, гора Скалки Передні, гора Ріпна, гора Сивуля.

У результаті дослідження було розроблено SWOT-аналіз рекреаційно-туристичного потенціалу та визначені основні аспекти можливого розвитку території (таблиця 1).

Таблиця 1.

SWOT-аналіз

СИЛЬНІ СТОРОНИ (S)	СЛАБКІ СТОРОНИ (W)
Природньо-кліматичні умови Наявність річки Етнографічна складова Перетин туристичних шляхів	Транспортна доступність Мережеве покриття Відсутність комунікацій Непристосованість для пересування людей з обмеженими можливостями
МОЖЛИВОСТІ (O)	ЗАГРОЗИ (T)
Створення рекреаційного комплексу Благоустрій навколишньої території Організація пішохідних та велосипедних маршрутів Розвиток туризму	Лісові пожежі Дикі звірі Снігові замети Вирубка лісів Зсув ґрунту

Як бачимо з дослідження, с. Стара Гута в Івано-Франківській області має великий туристичний потенціал, тому створення сприятливих умов для нових видів рекреації є досить перспективним.

Прикладами проєктних пропозицій таких рекреаційних комплексів можуть слугувати студентські проєкти, виконані під керівництвом автора (рис.3, рис.4).

Вдосконалення функціонально-планувальної структури сільських поселень з метою формування рекреаційної функції та розвиток «зеленого туризму», які безумовно є новим містоформуючим фактором частини сільських поселень, що мають сприятливі чинники для розвитку рекреації [11, с.173].

Село Стара Гута Богородчанського району – початковий пункт багатьох туристичних маршрутів. Крім того, це місце для дуже тихого і спокійного відпочинку [12, с.41].

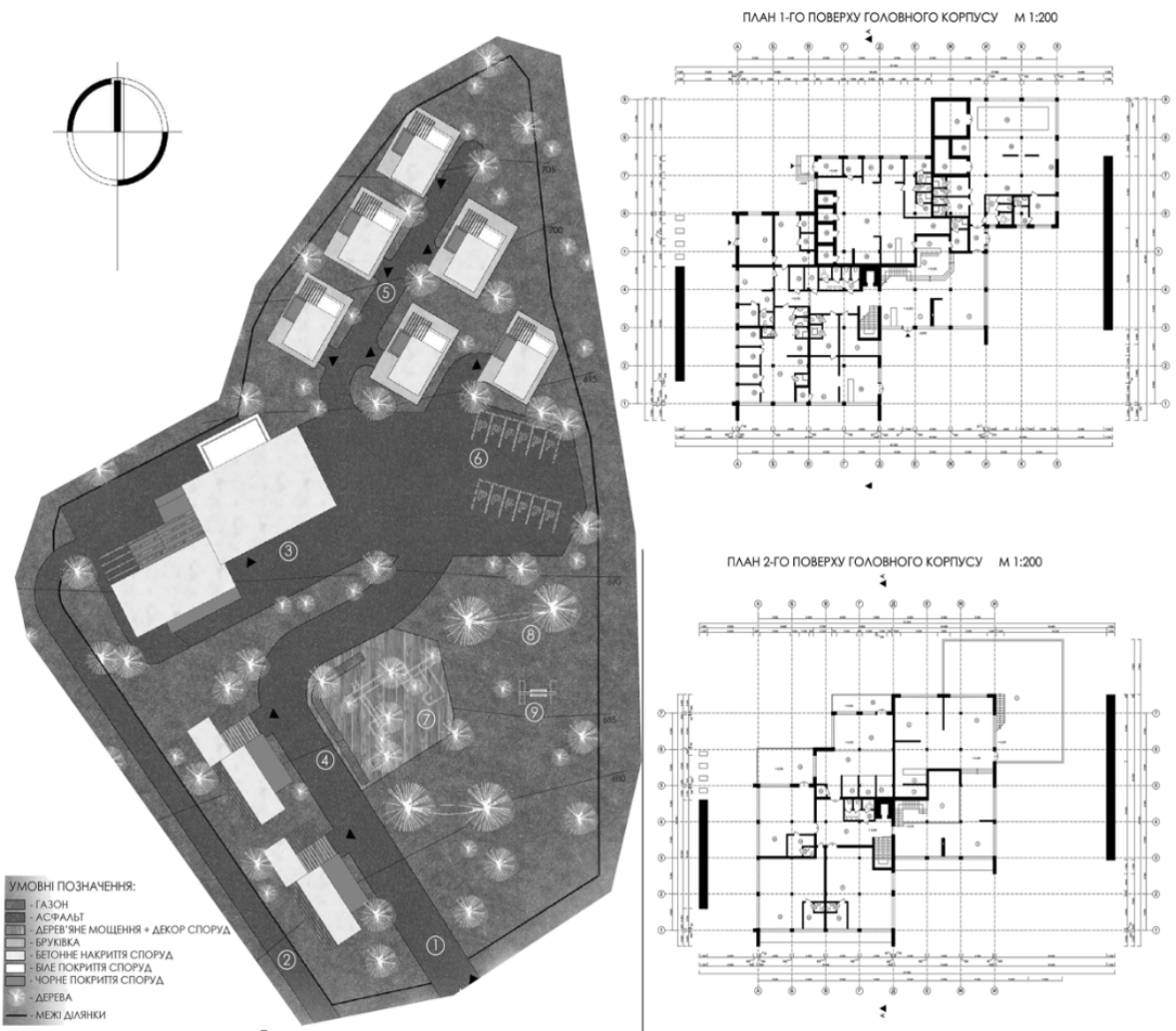

Рис. 3. Проект гірського рекреаційного комплексу в с. Стара Гута Івано-Франківської обл.

ЕКСПЛІКАЦІЯ:

- 1 - Головний корпус
- 2 - Паркінг для жителів комплексу
- 3 - Тех. будівля
- 4 - Майданчик для польотів на парашути
- 5 - Житловий будиночок на 2-х осіб
- 6 - Житловий будиночок на 4-х осіб
- 7 - СПА-центр
- 8 - Паркінг для відвідувачів СПА-комплексу

ПЛАН 1-ГО ПОВЕРХУ ГОЛОВНОГО КОРПУСУ М 1:200

ПЛАН 2-ГО ПОВЕРХУ ГОЛОВНОГО КОРПУСУ М 1:200

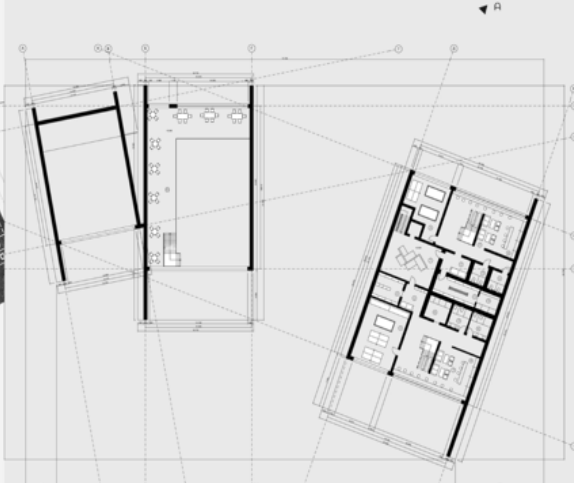

Рис. 4. Проект рекреаційно-оздоровчого комплексу в с. Стара Гута Івано-Франківської обл.

Враховуючи вивчений рекреаційний потенціал даного села, можна з впевненістю сказати, що тут закладений міцний фундамент для впровадження нових та розвитку існуючих видів рекреацій.

Висновки. Протягом останніх років спостерігаються позитивні тенденції щодо розвитку активних видів туризму: відкриваються нові об'єкти активного відпочинку, розширюється спеціалізована база, з'являються пункти прокату та сервісу туристичного спорядження.

Село Стара Гута Івано-Франківської області має всі передумови для розвитку туризму та рекреації. Сьогодні тут функціонує готель, резиденція президента та велика кількість приватних рекреаційних об'єктів. Кожного року в гірській місцевості проводяться мотоперегони. В селі є закинутий санаторій, на території якого, враховуючи різні джерела, може в скорому часі зафункціонувати реабілітаційний центр для воїнів АТО.

Зі створенням нових рекреаційних об'єктів та нових видів рекреацій посиляться конкурентноспроможність та з'являться нові робочі місця у місцевого населення.

Список літератури

1. Панченко, Т.Ф., Чижевська, Л.О. Передумови та практика розвитку рекреації у сільських поселеннях. Архітектурний вісник КНУБА. – 2016. - Випуск № 8-9. - С. 19 – 27.
2. Шулик В.В. Міжнародний досвід організації рекреаційної діяльності (на прикладі європейських країн). Дизайн, архітектура, образотворче мистецтво, археологія. – 2006. – Вип. №3. – С. 43 – 56.
3. Шулик В.В. Методологічні основи формування рекреаційних систем в Україні: автореф. Дис. . на здобуття наук. ступеня докт. арх.: спец. 18.00.01 «Теорія та історія архітектури»/ В.В. Шулик. – Харків, 2008. – 35 с.
4. Данилко Н.Я. Напрями розвитку рекреаційних територій у приміській зоні Львова (на основі соціологічного опитування). Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – К.: КНУБА, 2017. – № 48. – С. 174–184.
5. Жирак Р.М. Просторова організація малих поселень рекреаційного профілю Українських Карпат. Історичний аспект. Містобудування та територіальне планування. – К.: КНУБА, 2019. – Вип. 71. – С. 170–186.
6. Липчей І.І., Соснова Н.С. Формування громадських просторів села-курорту Шаян Закарпатської області. Вісник національного університету «Львівська політехніка», 2016, № 856. – С.137– 141.
7. Савчук А.І. Передумови розвитку рекреаційної галузі в Карпатському регіоні в ХІХ – першій половині ХХ століття. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – К.: КНУБА, 2016. – № 42. – С. 209–219.

8. Дмитренко А.Ю. Принципи функціонально-планувальної організації малих сільських поселень (на прикладі Північно-Східного регіону України): автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. .техн.. наук: спец. 05.23.20 «Містобудування та територіальне планування». – Полтава, 2006. – 20 с.

9. Масляк П.О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. - К.: Знання, 2008. – 343 с.

10. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 312 с.

11. Кузьменко Т.Ю., Дмитренко А.Ю. Рекреаційні поселення: основні фактори та підходи до формування. Містобудування та територіальне планування. - Київ: КНУБА, 2020. - Вип. № 73. - С. 168-179.

12. Мендела І.Я. Розвиток курортів Івано-Франківської області. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 14, частина 2, 2017. С.40-43.

к. арх., доцент **Обыночная З. В.**,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЕКРЕАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ В С. СТАРАЯ ГУТА ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье проанализировано современное состояние рекреационных объектов в горной местности в с. Старая Гута Ивано-Франковской области. В регионе обнаружены интересные места, которые могут привлекать туристов, разработан SWOT-анализ местности и перспективные направления развития рекреационного туризма.

Актуальность этой темы связана с развитием туризма в горных местностях Украины. Все чаще граждане города «убегают» от городской суеты и ищут уютное место для отдыха в горах. Село Старая Гута – один из таких красивых уголков, где можно остановиться на время с семьей и друзьями. Оно имеет все предпосылки для развития туризма и рекреации. С созданием новых рекреационных объектов усилится конкурентоспособность и появятся новые рабочие места у местного населения.

Ключевые слова: архитектура; рекреация; рекреационное пространство; природные ресурсы.

PhD in Architecture, Associate Professor **Obynochna Z. V.**
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

CURRENT STATUS AND PROSPECTS OF RECREATIONAL FACILITIES DEVELOPMENT IN STARA HUTA VILLAGE, IVANO-FRANKIVSK REGION

The article analyses the current state of recreational facilities in the mountainous area of Stara Huta in Ivano-Frankivsk region. In this region, the sights to attract tourists were identified, the area SWOT-analysis was developed and perspective directions of recreational tourism development were worked out.

Urgency of the research is based on development of tourism in mountainous areas of Ukraine. More and more often, city dwellers are "escaping" from the hustle and bustle of the city and looking for a comfortable place to relax in the mountains. The village of Stara Huta is one of these beautiful spots, where you can stay for a while with your family and friends. Today there is a hotel, a presidential residence and many private recreational facilities. Motorbike races are held every year in the mountainous area. There is an abandoned sanatorium in the village, which, given various sources, may soon house a rehabilitation centre for ATO soldiers. The area is characterised by considerable natural recreational potential and has all the prerequisites for tourism and recreation development, so it requires a comprehensive study.

The project proposals for new recreational complexes can be represented by student projects performed under the author's supervision. New recreational facilities and new types of recreation will increase competitiveness and provide new jobs for the local population.

Keywords: architecture; recreation; recreational space; natural resources.

REFERENCES

1. Panchenko, T.F., Chizhevska, L.O. Prerequisites and practices of recreational development in rural settlements. [Peredumovy ta praktyka rozvytku rekreaciyi u silskykh poselenniakh]. Architectural Bulletin of KNUCA. – 2016. - Issue No. 8-9. - P. 19-27. {in Ukrainian}
2. Shulyk V.V. International experience in organising recreational activities (examples from European countries). [Mizhnarodnyi dosvid orhanizatsii rekreatsiinoi diialnosti (na prykladi yevropeiskykh kraiin)]. Design, architecture, fine arts, archaeology. – 2006. - Issue No. 3. - P. 43-56. {in Ukrainian}
3. Shulyk V.V. Methodological foundations for the formation of recreational systems in Ukraine: [Metodolohichni osnovy formuvannia rekreatsiinykh system v

Ukraini].-dissertation abstract for obtaining the scientific degree of Doctor of Architecture: spec. 18.00.01 Theory and History of Architecture/V.V. Shulyk. - Kharkiv, 2008. – 35 p. (in Ukrainian)

4. Danylo N.Ya. Directions for the development of recreational areas in the suburban area of Lviv (based on a sociological survey). [Napriamy rozvytku rekreatsiinykh terytorii u prymiskii zoni Lvova (na osnovi sotsiologichnoho opytuvannia)]. Modern problems of architecture and urban planning. - K.: KNUCA, 2017. – No. 48. - P. 174-184. {in Ukrainian}

5. Zhyrak R.M. Spatial organization of small recreational settlements of the Ukrainian Carpathians. Historical aspect. [Prostorova orhanizatsiia malykh poselen rekreatsiinoho profilu Ukrainskykh Karpat. Istorychnyi aspekt]. Urban and territorial planning. - K.: KNUCA, 2019. - Issue 71. - P. 170-186. {in Ukrainian}

6. Lypchei I.I., Sosnova N.S. The formation of public spaces in the village resort of Shayan, Transcarpathian region. [Formuvannia hromadskykh prostoriv sela-kurortu Shaian Zakarpatskoi oblasti]. Bulletin of Lviv Polytechnic National University, 2016, No. 856. – P. 137-141 {in Ukrainian}

7. Savchuk A. I. Prerequisites for development of the recreation industry in the Carpathian region in the 19th - first half of the 20th century. [Peredumovy rozvytku rekreatsiinoi haluzi v Karpatskomu rehioni v XIX – pershii polovyni XX stolittia]. Modern problems of architecture and urban planning. - K.: KNUCA, 2016. – No. 42. - P. 209-219. {in Ukrainian}

8. Dmytrenko A.Yu. Principles of functional and planning organization of small rural settlements (on the example of the North-Eastern region of Ukraine): [Pryntsypy funktsionalno-planuvalnoi orhanizatsii malykh silskykh poselen (na prykladi Pivnichno-Skhidnoho rehionu Ukrainy)].dissertation abstract for obtaining the scientific degree of PhD in Technical Sciences: spec. 05.23.20 "Urban and territorial planning". - Poltava, 2006. – 20 p. {in Ukrainian}

9. Masliak P.O. Rekreatsiina heohrafiia. Navchalnyi posibnyk. [Rekreatsiina heohrafiia. Navchalnyi posibnyk].- K.: Znannia, 2008. – 343 p. {in Ukrainian}

10. Fomenko N.V. Rekreatsiini resursy ta kurortolohiia [Rekreatsiini resursy ta kurortolohiia].K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2007. - 312 p. {in Ukrainian}

11. Kuzmenko T.Yu., Dmytrenko A.Yu. Recreational settlements: main factors and approaches to formation. [Rekreatsiini poselennia: osnovni faktory ta pidkhody do formuvannia].Urban and territorial planning. - Kyiv: KNUCA, 2020. - Issue No. 73. - P. 168-179. {in Ukrainian}

12. Mendela I.Ya. Development of resorts in Ivano-Frankovsk region. [Rozvytok kurortiv Ivano-Frankivskoi oblasti]. Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Issue 14, part 2, 2017. P. 40-43. {in Ukrainian}